

SIFATLI TA'LIMDA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Abdurahmonova Mohinur Bahromjon qizi

UzSWLU Faculty Of English Philology

Sharobiddinova Dinora Saidjon qizi

UzSWLU Faculty Of English Philology

Mamatova Dilnoza Bekpo'latovna

Ingliz tilini o'qitish metodikasi va ta'lim texnologiyalari kafedrası
katta o'qituvchisi

***Annotatsiya.** Ushbu maqola o'quvchi kamolotida muhim omil hisoblangan tarbiya jarayoning mazmun, mohiyati va ushbu jarayonda maktab, oila uzviyligi, ayniqsa o'qituvchi mahoratining ayrim qonuniyatlari ilmiy - pedagogik jihatdan asoslangan.*

***Kalit so'zlar.** Ta'lim, tarbiya, ma'naviy tarbiya, intellektual, qobiliyat, o'qituvchi, o'quvchi, metod, uslub, texnologiya, kognitiv, iste'dod.*

Kirish: Prezident Shavkat Mirziyoevning O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining yigirma to'qqiz yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqida "Farzandlarimizning iste'dod va qobiliyati, ezgu intilishlarini to'liq ro'yobga chiqarish, ijtimoiy faolligini oshirish, hayotda munosib o'rin egallashlari uchun barcha imkoniyatlarni yaratib berish bundan buyon ham bosh maqsadimiz bo'lib qoladi."Shu maqsadda biz "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi" doirasida umumta'lim maktablarida birinchi marta "Tarbiya" fanini joriy etmoqdamiz," - deb ta'kidlashi xalq ta'limi xodimlari, maktab o'qituvchilari oldiga ulkan vazifalarni qo'ydi.

Ushbu vazifalarni amalga oshirishda bugungi kunda O'zbekistonda o'qituvchilarning ustozlik qobiliyatlari, iste'dodlarini yanada qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, ta'lim muassasalari faoliyatini boshqarish va tashkil etishning maxsus tizimini yaratish, maktablarda tarbiyaviy ishlarni olib boradigan bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmatni shakllantirish, ularning ma'naviy, axloqiy, intellektual va jismoniy rivojlanishi darajasini yanada oshirish, bilimlarini takomillashtirish asosida ilm -

ma'rifat bo'yicha targ'ibot-tashviqot ishlarini amalga oshirish o'quvchi-yoshlarni kamolotga etkazish, o'z ishida aniq natijalarga erishadigan, XXI asrda hamma narsaga qodir bo'ladigan, dunyoga taniladigan, sog'lom tafakkurga ega bo'ladigan ustozlar faoliyatini tashkil etish kabilar alohida ahamiyatga ega. Pedagogik nazariya va amaliyotda o'quv ishlarining ko'plab shakllari yaratilgan. Ta'lim ishlarining barcha shakllarini sanab o'tish mumkin emas va bunday ehtiyoj yo'q. Har bir shakl bir-birini takrorlamaydi, lekin faqat unga o'xshash bo'lishi mumkin. Ta'lim qadim zamonlardan beri jamiyatning eng muhim vazifasi bo'lib kelgan. Ijtimoiy va tarixiy tajribani nasldan naslga o'tkazmasdan, yoshlarni ijtimoiy va ishlab chiqarish munosabatlariga jalb qilmasdan, jamiyat taraqqiyoti, uning madaniyatini saqlab qolish va boyitish, insoniyat sivilizatsiyasi mavjud bo'lishi mumkin emas. Jamiyat rivojlanishi bilan tarbiya o'zgaradi: uning maqsadi, mazmuni, vositalari. Tarix turli davrlarda: ibtidoiy jamoa tuzumi, antik davr, o'rta asrlar, yangi va zamonaviy davrlarda tarbiyaning o'ziga xos xususiyatlarining yorqin misollarini keltiradi. Turli mamlakatlardagi xalqlar va millatlarning madaniyati nafaqat urf-odatlar va urf-odatlarda, balki ta'lim mohiyatida ham namoyon bo'ladi. Bolalar uchun qo'shimcha ta'lim ijodiy uyushmalarining xilma-xilligi juda katta: bular to'garaklar, bo'limlar, klublar, studiyalar, laboratoriyalar, ustaxonalar, talabalarning ilmiy jamiyatlari, ekspeditsiyalar. Ularning profili ham ko'p qirrali. Bu, avvalo, ijodiy uyushmalar nafaqat ma'lum bir fan sohasi doirasida o'qitish, balki kengroq funktsiyalarni bajarishga mo'ljallanganligi bilan bog'liq. Shuning uchun ularning samaradorligi maksimal darajada bolaning mavjud qiziqishlari va ehtiyojlarini qondirishning to'liqligiga bog'liq.

Ijtimoiy jamiyat taraqqiyoti, xususan, milliy istiqlol g'oyalarining hayotimizga tobora chuqur ildiz otib borishi ta'lim tizimidagi islohotlarning ham mazmunini boyitmoqda. Ta'lim jarayonida o'qitishning tajribada sinovlardan o'tgan shakl va usullari boyitilib, zarurat bo'lganda, yangilanib amaliyotga tadbiiq qilinmoqda. Bu boradagi davlat siyosati ham uzluksiz ta'lim vositasida ma'naviy - axloqiy jihatdan tarbiyalangan har tomonlama barkamol shaxsni shakllantirishni nazarda tutadi.

Uning nechog'li to'g'ri amalga oshirilishi ko'p jihatdan boshlang'ich ta'lim tizimining samaradorligiga bog'liq.

Boshlang'ich ta'lim uzluksiz ta'limning eng muhim bo'g'inidir. "O'zbekiston Respublikasida umumiy o'rta ta'lim to'g'risida" gi Nizomda ta'kidlanganidek: "Boshlang'ich ta'lim o'qish, yozish, sanash, o'quv faoliyatining asosiy malaka va ko'nikmalari, ijodiy fikrlash, o'zini-o'zi nazorat qilish uquvi, nutq va xulq-atvor madaniyati, shaxsiy gigiena va sog'lom turmush tarzi asoslarining egallab olinishi ta'minlashga da'vat etilgan". Shu asosga ko'ra, boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning umummadaniy va axloqiy ko'nikmalari, dastlabki savodxonlik malakalari shakllantirilishi lozim. Boshlang'ich ta'lim jarayoni bolaning mantiqiy tafakkur qila olish salohiyati, aqliy rivojlanishi, dunyoqarashi, kommunikativ savodxonligi va o'z-o'zini anglash salohiyatini shakllantirishga, jismonan sog'lom bo'lishga moddiy borliq go'zalliklarini his eta olishga, go'zallik va nafosatdan zavqlana olish, milliy urf-odatlarini o'zida singdirish va ardoqlash, ularga rioya qilishga o'rgatadi. Bunda boshlang'ich sinflardagi sinfdan tashqari darslarning ham alohida o'rni bor. Boshlang'ich ta'limda sinfdan tashqari o'qish ham sinfda o'qish kabi o'quvchilarni erkin fikrlashga o'rgatish va mustaqil mutolaaga rag'bat uyg'otishga ko'ra alohida ahamiyat kasb etadi.

Komil insonni tarbiyalashda sinfdan tashqari tarbiyaviy ishlarni amalga oshirishning nazariy va amaliy g'oyalarining asoslash, sharhlash hamda sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etishda kasbiy mahoratni oshirishga xizmat qiluvchi samarali shakl, metod va vositalarning aniqlanganligi, shuningdek, komil insonni tarbiyalashda tarbiyaviy ishlarning amalga oshirish texnologiyasining ishlab chiqish. O'quvchilarning erishgan yutuqlarini o'rganishda barcha o'quvchilardan emas, balki ushbu qatlamning vakillari sifatida tanlab olingan o'quvchilardan obyektiv testlarni o'tkazish orqali baholanadi. Shuningdek, maktab direktorlari, o'qituvchilar, o'quvchilar, hattoki ota-onalardan so'rovnomalar o'tkazilib, maktabdagi ta'lim sifatiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar, jumladan, maktab resurslari, o'quvchilarning ta'lim olishga oid qarashlari, o'qitish usullari hamda uy

sharoitida o'quvchilarning bilim olishi qanchalik darajada qo'llab-quvvatlanayotganligiga doir qimmatli ma'lumotlar to'planadi.

Xulosa: Jamoat faoliyati bolalarning o'zini o'zi boshqarish organlarida, maktabdagi va undan tashqaridagi turli xil bolalar va o'smirlar birlashmalaridagi ishtirokini, mehnat, siyosiy va boshqa aktsiyalarda va kompaniyalarda ishtirok etishni o'z ichiga oladi. Bu o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish, o'zini o'zi boshqarish organlari ishi, kechqurun, ta'til va yana boshqa shakllarda sodir bo'ladi. Estetik faoliyat bolalarning badiiy didini, qiziqishlarini, madaniyatini va qobiliyatlarini rivojlantiradi. O'quvchilar uchun estetik mashg'ulotlarning ahamiyatini ortiqcha baholash qiyin, bu maktabdan tashqari maxsus qo'shimcha ta'lim muassasalarida, to'garaklarda maktabdan tashqari samarali tashkil etilishi mumkin.

Bo'sh vaqtni o'tkazish mazmunli, rivojlanayotgan dam olish, erkin muloqotni anglatadi, bunda tashabbus talabalarga tegishli bo'lishi kerak, ammo o'qituvchi tashqi kuzatuvchi bo'lmasligi, o'z tarbiyachisi sifatida o'z vazifalarini eslab qolishi kerak. Bunga sport va ko'ngilochar tadbirlar ham kiradi. Bepul muloqot, talabalarning bo'sh vaqtlari turli shakllarda bo'lishi mumkin: o'yinlar, ta'tillar, dam olish oqshomlari, jamoat tug'ilgan kunlari, musobaqalar, qo'shma sayrlar, piyoda sayrlar va hk. O'qituvchi ko'p narsani bilishi va ushbu barcha ish shakllarini tashkil etishni uslubiy jihatdan tuzatishga qodir bo'lishi kerak. Birinchidan, o'quv ishi pedagogikasida "ish shakli" tushunchasining o'zi unchalik aniq emas va uni ko'pincha uslubdan ajratish qiyin. Biroq, o'qituvchi uchun u o'quvchilar faoliyatini qanday tashkil etishi, qanday imkoniyatlarga ega ekanligi, metodik arsenalini bilishi hali ham muhimdir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 29 yilligi bayramida Prezident Shavkat Miromonovich Mirziyoevning so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2020 yil 1 sentyabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2020 yil 30 sentyabrda "O'qituvchi va murabbiylar kuni" tantanali marosimdagi nutqi.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5712-son Farmoni. QHMMB: 06/19/5712/3034-son, 29.04.2019.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 6 iyuldagi "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida "Tarbiya" fanini bosqichma - bosqich amalga joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" 422-sonli Qarori.
5. Ulfat, M., & Dilafuz, I. (2020). Тарбия-юксак маънавият бешиги. Academic research in educational sciences, (4).

COMPENSATION SKILLS IN SPEAKING FOR NON-ENGLISH DEPARTMENT STUDENTS

Abdurakhmanova Nargiza,
Senior student, UzSWLU
Zebokhon Musayeva

***Abstract.** This study is intended to explore several theories on compensation strategies and skills in speech activities for English language learners, and has therefore been used in this context for higher education students and senior students. The design of this study is qualitative-descriptive and analytical, which makes it easy to understand the importance of some new and effective compensation methods in the prevention of interruptions during speech and for perfect speech.*

***Keywords.** Compensation skills, strategies, productive skills, pedagogical knowledge, monolingual learners, non-verbal communication, body language, body language.*

Introduction. Communication lies at the heart of human interaction, and teaching speaking skills is essential for fostering effective communication. However, mastering the spoken language is a multifaceted journey, especially for language learners. In the realm of language education, compensation skills play a pivotal role in helping students navigate the complexities of speaking. Let's delve